

kultura

POZNAŃSKI KONGRES KULTURY 1-3 GRUDNIA 2011

Poznańska kultura w opiniach środowiska twórców, menedżerów kultury i odbiorców

Analiza SWOT w oparciu o zogniskowane wywiady grupowe (FGI) ///

Autor badań: Krzysztof Podemski, Instytut Socjologii UAM, podemski@amu.edu.pl
Poznań, październik-listopad 2011

SPIS TREŚCI

WSTĘP

I. PODSUMOWANIE:

Poznańska kultura w opiniach środowiska. Sumaryczna analiza SWOT

II. REKOMENDACJE

III. OPINIE POSZCZEGÓLNYCH GRUP

- A. Opinie dyrektorów publicznych instytucji kultury
- B. Opinie liderów kulturalnych organizacji pozarządowych
- C. Opinie prywatnych przedsiębiorców z sektora kreatywnego
- D. Opinie indywidualnych artystów
- E. Opinie aktywnych uczestników kultury

Aneks: Scenariusz dyskusji

WSTĘP

Celem badania była **rekonstrukcja opinii poznańskiego środowiska kulturalnego o stanie kultury w Poznaniu**.

Przyjmuję tu, że **poznańskie środowisko kulturalne** to zamieszkujący miasto szeroko rozumiani uczestnicy życia kulturalnego: twórcy, menedżerowie i animatorzy kultury (sektora publicznego, prywatnego i społecznego) oraz aktywni odbiorcy kultury. **Kultura w Poznaniu** z kolei obejmuje wszelkie wydarzenia i działania kulturalne, zarówno zaliczające się do tzw. kultury wyższej jak i te, które składają się na kulturę popularną; zarówno tradycyjne, klasyczne, jak i alternatywne, niezależne; zarówno realizowane przez publiczne instytucje i organizacje pozarządowe, jak i przez prywatne firmy czy jednostki.

Jak każde badanie, a tym bardziej niskobudżetowe, tak i ten raport jest w stanie objąć swoim zasięgiem tylko pewną część środowiska, a tym samym tylko część perspektyw i zagadnień wiążących się z problemem "Jak lokalne środowisko kulturalne postrzega stan kultury w swoim mieście?". Poddanie niniejszego raportu pod publiczną debatę całego środowiska (czy też raczej wielu różnych subśrodowisk nań się składających) ludzi kultury pozwoliłoby na weryfikację jego ustaleń.

* * *

Raport wykorzystuje trzy popularne w naukach społecznych i zarządzaniu techniki.

Materiał badawczy został zgromadzony poprzez technikę nazywaną **zogniskowanymi wywiadami grupowymi** (focus group interviews, w skrócie FGI), a w Polsce skrótowo *fokusami*¹. FGI to moderowana przez badacza, zogniskowana na wybranym problemie badawczym - zgodnie z uprzednio przygotowanym scenariuszem (lista zagadnień do omówienia) - dyskusja grupowa w gronie kilku do kilkunastu osób, trwająca około 2 godzin nagrywana (audio lub audiovideo) i następnie poddana dokładnej transkrypcji. Zależnie od badanego problemu, a także od funduszu na badania przeprowadza się na ogół 4-8 takich dyskusji grupowych w jednym projekcie. FGI należy do tzw. jakościowych metod badawczych². O ile **metody ilościowe** mają odpowiedzieć na pytanie „*ile?*”, a analizie poddają *liczby*, o tyle **metody jakościowe** odpowiadają na pytanie „*jak?*”, a przedmiotem ich analizy są *słowa*. FGI, podobnie jak inne metody jakościowe nie pokazują częstości występowania danych opinii (z reguły bardzo powierzchownych) w jakiejś populacji, pokazują za to - w pogłębiony sposób - style myślenia, postrzegania, interpretacji rzeczywistości przez badanych oraz język, jakim się posługują w tych interpretacjach.

---

¹ Barbour R., **Badania fokusowe**, Seria "Niezbędnik badacza" PWN, Warszawa 2011, Maison D., **Zogniskowane wywiady grupowe. Jakościowa metoda badań marketingowych**, PWN, Warszawa 2001,

Zogniskowany wywiad grupowy. Studia nad metodą., pr. zbior. Pod red. J. Lisek-Michalskiej i P. Daniłowicza, WUŁ, Łódź 2004

² **Metody badań jakościowych**, t. 1, t.2, pr. zbior. pod red. N. Denzin, i Y. Lincoln, red. wydania polskiego K. Podemski, PWN, Warszawa, 2009

Ponieważ celem badania była diagnoza stanu poznańskiej kultury, do udziału w badaniu zaproszono osoby posiadające kompetencje do takiej oceny. Te kompetencje wynikały albo z wykonywanego zawodu, pełnionych funkcji albo z życiowego doświadczenia, zainteresowań, posiadanego wykształcenia lub też ze wszystkich tych elementów jednocześnie.

Badanie przeprowadzono w 5 grupach. Dyskusje odbyły się w dniach 19-21 października w Centrum Kultury ZAMEK. Uczestnicy zostali zrekrutowani przez *Sztab Antykryzysowy na rzecz poznańskiej kultury*. Do każdej grupy próbowano zaprosić 20 uczestników (czyli z "nadwyżką", bo górny limit grupy fokusowej to 12 osób). Rzeczywista wielkość grup była mniejsza. W grupie I dominowały osoby powyżej 50 roku życia, a w grupach II, IV i V osoby poniżej 35 roku życia. Dobór do grupy pierwszej, złożonej z dyrektorów publicznych instytucji kulturalnych był oczywiście najbardziej "reprezentatywny", gdyż populacja ta liczy sobie najwyżej kilkadziesiąt osób i większość z nich (dyrektorzy największych instytucji) otrzymała propozycję udziału w badaniu. Dobór do pozostałych grup, a szczególnie z oczywistych powodów (liczebność obu populacji oraz trudność wyznaczenia ich granic) do dwóch ostatnich (artyści, aktywni uczestnicy) był bardziej przypadkowy. Tematyka badania była tak interesująca dla badanych, że nawet dyskusja w najmniej licznej, bo jedynie czteroosobowej grupie toczyła się płynnie, a nawet dłużej niż zakładano. Jedna z czołowych postaci poznańskiej kultury z I grupy wyraziła opinię, że po raz pierwszy w życiu uczestniczy w zorganizowanej dyskusji o tak ważnych dla środowiska problemach, o których oczywiście rozmawiano wielokrotnie, ale "prywatnie".

Tab. 1 Charakterystyka grup fokusowych

Kategoria uczestników	Liczba uczestników	Czas trwania dyskusji
I. Dyrektorzy publicznych instytucji kultury	10	2 godziny 40 minut
II. Liderzy kulturalnych organizacji pozarządowych	8	1 godzina 50 minut
III. Prywatni przedsiębiorcy z sektora kreatywnego	4	2 godziny 10 minut
IV. Indywidualni artyści	8	1 godzina 45 minut
V. Aktywni uczestnicy kultury	10	2 godziny 5 minut

Moderatorem wszystkich grup był autor raportu.

Wygenerowany w procedurze FGI materiał został z kolei poddany **analizie SWOT**. Jest to jedna z tzw. heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Najczęściej jest stosowana, jako pierwsza faza planowania strategicznego. Dobry opis tej techniki podaje Wikipedia:

"Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych *informacji o danej sprawie* na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (*Strengths*) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (*Weaknesses*) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (*Opportunities*) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (*Threats*) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Wreszcie - informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana, jako *nieistotna strategicznie*.

Informacja strategiczna, posegregowana według opisanych kryteriów na cztery grupy, jest następnie zapisywana w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera dwie kategorie czynników pozytywnych, a prawa - dwie kategorie czynników negatywnych. Natomiast w piśmiennictwie istnieją co najmniej trzy ujęcia, wyjaśniające czym różni się górna połowa macierzy od dolnej (a więc *mocne strony* od *szans*, a *słabe strony* od *zagrożeń*):

- w niektórych wykładniach mówi się: *mocne strony* i *słabe strony*, to czynniki wewnętrzne, *szanse* i *zagrożenia* — to czynniki zewnętrzne;
- w innej interpretacji: *mocne strony* i *słabe strony* to cechy stanu obecnego, a *szanse* i *zagrożenia*, to spodziewane zjawiska przyszłe;
- wreszcie u niektórych autorów: *mocne strony* i *słabe strony* to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a *szanse* i *zagrożenia*, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego."³

W przyjętej tu wersji SWOT mocne (S) i słabe (W) strony dotyczą teraźniejszości, a szanse (O) i zagrożenia (T) dotyczą przyszłości.

Wreszcie, autor raportu wraz ze zleceniodawcami podjął próbę wykorzystania jeszcze trzeciej techniki, **sprzężenia zwrotnego**. W tym celu 10 listopada wysłano *draft* raportu do wszystkich uczestników pięciu dyskusji grupowych z prośbą o opinię o jego zawartości, krytykę, propozycje uzupełnień itd.⁴. Cztery osoby odpowiedziały na ten apel, przy czym dwie osoby (z grupy I i III) uzupełniły treść raportu, a dwie (z grupy III i IV) skorygowały swoje wypowiedzi z badania. Większość uwag została uwzględniona.

³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Analiza_SWOT

⁴ Oto treść maila:

Szanowni Państwo,

Jeszcze raz serdecznie dziękuję za udział w badaniu. Zgodnie z obietnicą przesyłam *draft* raportu. Jak opisuję we Wstępie, liczę na sprzężenie zwrotne, czyli odniesienie się do tego, co wysyłam.

Zależy mi zwłaszcza na uzupełnieniu listy **mocnych** i **słabych** stron oraz **szans** i **zagrożeń**, a także **proponowanych rozwiązań**. Nie chodzi o dodanie kolejnych przykładów wskazanego już zjawiska, nazwanie opisanego stanu innymi słowami, ani o polemikę z opiniami innych grup i osób, ani tym bardziej- wybaczenie Państwo- chwalenie się własnymi osiągnięciami,

Uwagi proszę przekazywać mailowo do 21 listopada. Proszę o ich dopisanie do raportu i wysłanie w załączniku lub przesłanie uwag w mailu.

Pozdrawiam serdecznie

Krzysztof Podemski

Raport jest próbą uporządkowania zebranych głosów w trakcie badań FGI w ramach wyznaczonych przez analizę SWOT. Autor rekonstruuje i "zagęszcza" wyrażone opinie. Stara się także, w miarę możliwości zachować język, czasami potoczny i "soczysty", jakim problemy kultury w Poznaniu opisywali sami badani. Zmiana tego języka na naukowy czy urzędniczy żargon byłaby bowiem zubożeniem, a pewno i czasami przeinaczeniem wypowiedzianych opinii. Bardziej formalny język jest używany jest tylko we Wstępie, Podsumowaniu i Rekomendacjach.

I. PODSUMOWANIE: POZNAŃSKA KULTURA W OPINIACH ŚRODOWISKA. SUMARYCZNA ANALIZA SWOT

Uwaga: W tabeli uwzględniono opinie wyrażane najczęściej i najdobitniej w większości badanych grup. Kolejność pozycji w tabeli odzwierciedla znaczenie danej kwestii w opinii badanych. Opinie wszystkich pięciu grup w kluczowych sprawach były zbliżone (patrz IIIA-E).

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Teraźniejsze	<p style="text-align: center;">Mocne S (Strenghts) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>teatr alternatywny</u>: tradycja, liczba grup teatralnych, silna pozycja Poznania w kraju i za granicą, Festiwal Teatralny Malta, jako jedyna silna marka poznańskiej kultury 2. <u>design</u>: realizowana w praktyce idea oparta przede wszystkim o wysoki poziom poznańskiej ASP (UA) i mecenat Piotra Voelkela oraz wsparcie Marszałka Województwa, design jako "mit założycielski" zmiany dotychczasowego charakteru i wizerunku Poznania 3. <u>filharmonia i opera</u>: tradycja, wysoki poziom, frekwencja 4. <u>liczne środowisko kultury niezależnej</u>, klubowej, alternatywnej (obok teatru także muzyka jazzowa, rockowa i elektroniczna oraz sztuki wizualne) 5. <u>względnie rozwinięty prywatny mecenat</u> (przede wszystkim Grażyna Kulczyk i Piotr Voelkel, Kompania Piwowska, ale także Wojciech Fibak i inni) 6. <u>silny ośrodek choreograficzny</u>: teatr tańca, tradycja, poziom, znaczenie ponadlokalne 7. <u>determinacja środowiska ludzi kultury</u>: współpraca ponad granicami rodzajów sztuki, osiąganie celów w mało przyjaznym otoczeniu 8. <u>wielość kulturalnych festiwali</u>: od najstarszego festiwalu Weniawskiego, poprzez Maltę aż po najnowszy Transatlantyk 9. <u>silny ośrodek akademicki</u> jako zaplecze twórców i odbiorców kultury 10. <u>silny ośrodek chóralistyki</u> (w tym akademickiej i kościelnej) 	<p style="text-align: center;">Słabe W (Weakness) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>polityka kulturalna władz lokalnych, zwłaszcza Zarządu Miasta, Rady Miasta i Wydziału Kultury Urzędu Miasta</u>: <ol style="list-style-type: none"> a) brak rzeczywistego uznawania kultury za ważny czynnik rozwoju miasta b) brak promowania miasta poprzez kulturę c) niewielkie zainteresowanie i słaba kompetencja kulturalna władz miasta i urzędników Wydziału Kultury d) brak mechanizmów rzeczywistego dialogu między władzami, urzędnikami a środowiskami ludzi kultury e) mały budżet na kulturę, zwłaszcza w porównaniu ze sportem, f) nieracjonalny i niekonsultowany ze środowiskiem podział środków na kulturę g) zmienność polityki kulturalnej, brak konsekwencji w finansowaniu rozpoczętych projektów h) uprzywilejowane finansowanie głośnych i drogich imprez kulturalnych o charakterze festiwali, promowanie kultury popularnej, komercji zamiast kultury wyższej i) brak wsparcia przez władze wielu inicjatyw kulturalnych j) brak współpracy w dziedzinie kultury między władzami miejskimi i wojewódzkimi k) brak uznania kultury za ważny element atrakcyjności turystycznej miasta l) rozliczanie przez urzędników z projektów kulturalnych wyłącznie według wskaźników ilościowych, ekonomicznych ł) brak działań zmierzających do zatrzymania wykształconych przez poznańskie uczelnie artystyczne absolwentów do pozostania w mieście m) "bezdorność" niektórych kluczowych instytucji kulturalnych n) niszczenie dziedzictwa urbanistycznego w wyniku ulegania władz miasta developerom i

		<p>korporacjom budującym centra handlowe</p> <p>2. <u>brak centralnego i powszechnie dostępnego systemu informacji o wydarzeniach kulturalnych</u></p> <p>3. <u>brak krytyki artystycznej, rekomendacji kulturalnych, znawców poszczególnych dziedzin kultury w lokalnych mediach, zwłaszcza w prasie</u></p> <p>4. <u>mieszczanstwo, plebejskość, prowincjonalizm, obojętność na wartości kulturalne znaczącej części poznańskiej społeczności, lokalny szowinizm</u></p> <p>5. <u>słabe środowisko literackie</u></p> <p>6. <u>brak środowiska filmowego</u></p> <p>7. <u>brak informacji o wydarzeniach kulturalnych w Poznaniu w językach obcych, pomimo sąsiedztwa Berlina</u></p>
Przyszłe	<p style="text-align: center;">Szanse O (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ograniczenie finansowania sportu po zakończeniu Euro 2012 2. rosnący nacisk środowiska ludzi kultury i aktywnych odbiorców kultury 3. wymiana elity politycznej miasta na bardziej wrażliwą na wartości kulturalne 4. dalszy rozwój uczelni poznańskich 5. kontynuacja finansowania kultury przez Unię Europejską także po 2013 roku 6. dalszy rozwój prywatnego mecenatu 7. rewitalizacja przestrzeni przemysłowych na potrzeby kultury 8. zatrudnienie kompetentnych urzędników 9. "jest tak źle, że może być już tylko lepiej" 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia T(Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak wymiany elity politycznej 2. kryzys ekonomiczny: ubożenie potencjalnych konsumentów kultury oraz cięcia budżetowe wydatków na kulturę 3. obniżenie jakości kształcenia poprzez jego dalsze umasowienie 4. emigracja twórców do innych miast i krajów 5. autostrada Warszawa - Berlin umożliwi bardziej wymagającym i aktywnym odbiorcom kultury wycofanie się z aktywności kulturalnej w Poznaniu na rzecz obu stolic 6. wyprowadzka z Poznania firm - sponsorów kultury

II. REKOMENDACJE

Badani proponowali rozmaite pomysły lub idee, które miałyby zmienić sytuację poznańskiej kultury. Nie nazywam jej "kryzysową", ponieważ sami badani często protestowali przeciwko temu określeniu, a nawet uznawali, że określenie to "psuje" wizerunek lokalnego środowiska i jego działań zarówno w mediach ogólnopolskich, jak w i samym Poznaniu.

Po pierwsze, wypowiedziano opinię, że nie ma kryzysu kultury, jeżeli tradycyjne instytucje tzw. "kultury wyższej" mają komplet widzów czy słuchaczy.

Po drugie, stwierdzano, że nie ma kryzysu kultury w Poznaniu, jest jedynie kryzys władz, przede wszystkim miejskich, odpowiedzialnych za politykę kulturalną.

Po trzecie, w "mieszczanstwie" i "konserwatyzmie" poznaniaków doszukiwano się korzeni dynamicznego rozwoju kultury alternatywnej, który jest wyrazem buntu

twórców i aktywistów społecznych przeciwko takiej dominującej zachowawczej mentalności.

Po czwarte, w braku właściwej polityki kulturalnej władz miasta widziano źródło względnie rozwiniętego prywatnego mecenatu kultury w Poznaniu, który w znacznej mierze przejmując zobowiązania sektora publicznego. W tym wycofaniu się lokalnych władz z działań kulturotwórczych widziano także kolejną przyczynę rozwoju oddolnych, niezależnych inicjatyw kulturalnych.

Pomysły badanych (pominięto te, które miały jedynie charakter "pobożnych życzeń", np. "zwiększyć kompetencje kulturalne urzędników") dotyczyły kilku sfer:

1. zmian ustawowych:

- zatrudnianie pracowników w dziedzinie kultury na mniej sztywnych zasadach niż "umowa o pracę";
- wyrównanie stawek VAT bez względu na różnicę;
- wyrównanie szans NGO'sów i podmiotów gospodarczych w staraniach o granty.

2. działań władz lokalnych:

- zwiększenie przejrzystości przyznawania dotacji, grantów;
- przeprowadzenie promocji uczestnictwa w kulturze na wzór akcji "Poznań za pół ceny", polegające na udostępnieniu w jeden weekend atrakcyjnych wydarzeń kulturalnych w mieście mieszkańcom i przybyszom za "pół ceny";
- wyznaczenie publicznych miejsc do niekomercyjnej promocji kultury (np. billboardy czy środki transportu miejskiego).

3. działań środowiska:

- stworzenie portalu informującego o możliwie wszystkich wydarzeniach kulturalnych w Poznaniu;
- rozwinięcie "obywatelskiego dziennikarstwa" recenzentów i krytyków.

A. OPINIE DYREKTORÓW INSTYTUCJI PUBLICZNYCH KULTURY

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Teraźniejsze	<p style="text-align: center;">Mocne S (Strengths) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Środowisko, ludzie kultury, twórcy, ich pasja, profesjonalizm, kreatywność, świadomość 2. różnorodność oferty kulturalnej: różne dziedziny, poziomy i obiegi kultury 3. wyjątkowość, unikatowość niektórych działań i instytucji kultury (np. bardzo silne środowisko teatru alternatywnego, jedyny duży i z tradycją teatr tańca w Polsce) 4. <i>genius loci</i>, dobre miejsce, dziedzictwo urbanistyczne i architektoniczne miasta (np. Stary Rynek) 5. tradycja (np. Biblioteka Raczyńskich, filharmonia, opera) 6. silne środowisko animatorów kultury, w tym w organizacjach pozarządowych i sektorze prywatnym 7. wysoki poziom edukacji muzycznej (m.in. Pro Sinfonika) 8. ośrodek akademicki, w tym uczelnie artystyczne 9. wysoki poziom filharmonii, duża frekwencja na koncertach, występy renomowanych artystów 10. rozwinięta kultura klubowa 11. wielość festiwali kulturalnych (zwłaszcza muzycznych, teatralnych, sztuk wizualnych) 12. dużo krajowych prapremier teatralnych i operowych 13. aktywne pozyskiwanie widzów i słuchaczy, aktywność zewnętrzna (zwłaszcza dotyczy teatrów alternatywnych i teatru tańca) 14. niektórzy poznańscy twórcy znani w całym kraju 	<p style="text-align: center;">Słabe W (Weakness) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak dialogu władzy lokalnej ze środowiskiem 2. problemy lokalowe, brak odpowiednich siedzib lub wręcz bezdomność niektórych czołowych poznańskich instytucji kultury 3. brak zrozumienia przez władze lokalne specyfiki kultury, korporacjonalistyczne, technokratyczne, ekonomiczne podejście do kultury, stosowanie wyłącznie kryteriów ilościowych (np. rozliczanie za frekwencję), a nie jakościowych 4. nierespektowanie przez władze lokalne ustawy o organizacji imprez kulturalnych 5. niekompetencja urzędników Wydziału Kultury oraz radnych miejskich 6. błędna promocja miasta, nieuwzględnianie kultury jako kluczowego czynnika promocji miasta 7. preferowanie przez władze lokalne kultury tradycyjnej zamiast nowatorskiej, rozrywki zamiast kultury wysokiej 8. akcyjne podejście: preferowanie przez władze lokalne kultury festiwalowej, 9. słabość lokalnej elity politycznej powoduje brak "siły przebicia" na szczeblu centralnym 10. brak współpracy w zakresie kultury między Urzędem Miasta, Urzędem Marszałkowskim i Ministerstwem Kultury 11. brak stabilnej polityki kulturalnej miasta i regionu, zmienność, nieprzewidywalność 12. postawy społeczne niesprzyjające rozwojowi kultury (brak "pozytywnego snobizmu", zachowawczość, brak uznania kultury za ważny czynnik rozwoju miasta) 13. brak planów zagospodarowania przestrzennego, dyktat developerów, chaos urbanistyczno-architektoniczny niszczący dziedzictwo kulturowe 14. brak lokalnych czasopism i dziennikarzy kulturalnych 15. drugorzędny ośrodek literacki, brak wybitnych pisarzy i poetów 16. brak szkoły teatralnej i filmowej 17. atomizacja środowiska ludzi kultury 18. absencja młodzieży akademickiej w niektórych tradycyjnych instytucjach kultury 19. nadmierne uleganie krótkotrwałym modom przez część środowiska 20. brak koordynacji, nadmiar imprez odbywających się w tym samym czasie dla tych samych odbiorców ("kanibalizm imprez") 21. tendencja do kształtowania gustu odbiorców przez promocję na wielką skalę miejskich imprez z dziedziny kultury masowej, popularnej 22. finansowanie ze źródeł publicznych imprez kultury popularnej, masowej (a zatem imprez potencjalnie dochodowych) 23. zaściankowość lokalnych ocen i gustów, wynikająca z braku punktów odniesienia; brak

		autorytetów i niezajomość najnowszych trendów mogących stanowić podstawę do rzetelnej samooceny środowiska oraz opinii ferowanych przez lokalne media
Przyszłe	<p style="text-align: center;">Szanse O (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zakończenie finansowania przez władze lokalne inwestycji związanych z Euro 2012 2. mobilizacja ludzi kultury, coraz większa rola kultury w publicznym dyskursie 3. wymieniona wyżej mobilizacja doprowadzi z czasem do zmiany mentalności władzy 4. kontynuacja finansowania kultury przez Unię Europejską 5. istnienie i rozwój uczelni, rosnący wpływ młodzieży akademickiej 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia T(Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. obniżenie jakości edukacji 2. kryzys finansów publicznych 3. ubożenie konsumentów 4. prowincjonalizacja kulturalna miasta

B. OPINIE LIDERÓW KULTURALNYCH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Terazniejsze	<p style="text-align: center;">Mocne S (Strengths) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. potencjał środowiska: kreatywność, aktywność, determinacja w dążeniu do celu mimo niesprzyjających warunków 2. tradycja teatrów alternatywnych oraz ich obecna liczba i poziom 3. silne środowisko plastyczne 4. oddolne, niezależne inicjatywy twórców i animatorów kultury 5. znaczące środowisko twórców muzyki alternatywnej 6. ośrodek akademicki, w tym szkolnictwo artystyczne, wysoki poziom i wyjątkowa otwartość uczelni plastycznej 7. współpraca ponadśrodowiskowa, przekraczanie granic między artystami a naukami humanistycznymi i społecznymi 8. istnienie czołowej agencji koncertowej (Go Ahead) 9. duża różnorodność oferty kulturalnej 10. liczne festiwale teatralne i muzyczne 11. silny ośrodek chóralistyki 12. silny ośrodek choreograficzny 13. znaczące środowisko poetów 14. budynki związane z kulturą (CK Zamek, Muzeum Narodowe) 	<p style="text-align: center;">Słabe W (Weakness) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. brak wrażliwości kulturalnej władz lokalnych 2. sfinansowany przez władze miasta dysfunkcyjny, niewykorzystywany i nieestetyczny "rondel na Chwaliszewie" jako metafora niewłaściwego zarządzania środkami na kulturę 3. nieumiejętność władz lokalnych widzenia w kulturze potencjału komercyjnego, brak świadomości, że na kulturze miasto może zarabiać 4. brak promowania miasta przez kulturę 5. akceptacja przez władze lokalne statusu miasta jako kulturowej prowincji 6. brak międzynarodowych kontaktów kulturowych miasta 7. dezintegracja środowiska ludzi kultury 8. brak komunikacji między władzami, twórcami i odbiorcami 9. brak współpracy między Biurem Promocji a Wydziałem Kultury 10. ograniczenie uczestnictwa w kulturze do studentów, bierność kulturalna mieszkańców 11. brak zintegrowanego systemu informacji o kulturze w mieście, nie pełni tej funkcji archaiczny "IKS" 12. brak znanych, wyrazistych postaci poznańskiego środowiska kulturalnego, znanych twórców 13. niewykorzystywanie istniejącej infrastruktury, biurokratyczne przeszkody w wykorzystywaniu przestrzeni publicznej na działania kulturalne 14. arogancja i brak kompetencji urzędników Wydziału Kultury 15. mały budżet miasta na działania kulturalne 16. wydawanie większości środków na "flagowe" projekty 17. traktowanie przez władze miasta jak firmy,

		<p>ekonomiczne myślenie o kulturze</p> <p>18. oderwanie Wydziału Kultury od środowiska, brak wpływu na jego obsadę i działania</p> <p>19. chaotyczna polityka finansowa, brak środków na kontynuację rozpoczętych projektów</p> <p>20. brak krytyków i recenzentów w lokalnych mediach, brak rekomendacji kulturalnych</p> <p>21. brak szacunku dla tradycji miasta (np. brak wsparcia przez władze dla zachowania restauracji "Smakosz" - poznańskiego odpowiednika "Jamy Michalikowej")</p>
Przyszłe	<p>Szanse O (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dalsza determinacja środowiska ludzi kultury, m.in. Poznański Kongres Kultury 2. rozwój środowiska akademickiego i jego rola w kształceniu odbiorców i twórców kultury 3. rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu 4. nadzieja na uwolnienie miejskich zasobów lokalowych 5. nadzieja na modernizację i rewitalizację infrastruktury (np. Stara Gazownia) 6. nadzieja na zmianę polityki władz, zrozumienie przez nie ekonomicznego i promocyjnego potencjału kultury 	<p>Zagrożenia T(Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. doprowadzenie autostrady do Berlina i Warszawy spowoduje, że aktywni kulturalnie poznaniacy będą swoje kulturalne potrzeby zaspokajać poza rodzimym miastem 2. emigracja twórców i animatorów do innych miast w kraju i za granicą, które mają lepsze warunki do twórczości i ciekawszą ofertę kulturalną 3. groźba dalszego zamykania się miasta, zasklepienia się w sobie

C. OPINIE PRYWATNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW Z SEKTORA KREATYWNEGO

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Teraźniejsze	<p>Mocne S (Strengths) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przyciągające młodych ludzi ośrodki edukacji kulturalnej, akademickiej i pozaakademickiej (Stary Browar, SPOT, działania Piotra Voelkela) 2. silny ośrodek kultury alternatywnej (m.in. Rozbrat z biblioteką i wydawnictwem, "Patyczak" i Brudne Dzieci Sida itd). 3. silny ośrodek kultury klubowej (np. Dragon) 4. determinacja Piotra Voelkela i Marszałka Województwa w promowaniu idei designu w mieście 5. Festiwal Malta jako jedyna silna poznańska marka w kulturze 6. silny ośrodek muzyki rockowej (np. Acid Drinkers, Strachy na Lachy, Snowman, Muchy) 7. silny ośrodek grafiki użytkowej 8. poznańskie środowisko jazzowe (klub Dragon, Festiwal Made in Chicago, klub Blue Note itd.) 9. sponsorzy kultury (Grażyna Kulczyk - Stary Browar, Piotr Voelkel - WNSHiD, właściciele SPOTU) 10. Mediation Biennale Tomasza Wentlanda 11. alternatywne teatry (Usta Usta, Porywacze Ciał, Biuro Podróży), niewykorzystany potencjał drzemiącej energii 	<p>Słabe W (Weakness) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. słabość oficjalnych instytucji kultury (CK Zamek, BWA, Muzeum Narodowe), które są jedynie odtwórcze, a nie twórcze 2. uprzywilejowanie przez lokalne władze niektórych instytucji kulturalnych 3. brak strategicznego myślenia w działaniach władz miejskich i wojewódzkich, brak zarządzania kulturą, jedynie przelewanie pieniędzy, brak kompetencji kulturalnych władz i urzędników 4. brak obiegu informacji o kulturze, brak wymiany informacji o wydarzeniach 5. brak recenzji i rekomendacji kulturalnych, brak wartościowania wydarzeń kulturalnych, całkowity brak krytyki artystycznej (np. pominięcie przez prasę kiczowatości otwarcia Term Maltańskich) 6. ucieczka ludzi kultury z Poznania 7. ucieczka publiczności do innych miast 8. zatowizowane, zdeintegrowane i skonfliktowane środowisko ludzi kultury 9. brak autorytetów w środowisku (poza Michałem Merczyńskim) 10. papierowa, pozorna strategia miasta, „wszystkoizm” i brak koncentracji na określonym kierunku rozwoju, marginalna pozycja kultury w strategii miasta

	<p>12. Festiwal Animator 13. działania kulturalne dla dzieci i młodzieży (CK Zamek, Biennale, teatry, wydawnictwa) 14. wysoka frekwencja na wybranych imprezach (np. 20 tysięcy na Pyrlandii) 15. chóralka i filharmonia</p>	<p>11. brak współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi 12. archaiczny IKS nadal podstawowym źródłem informacji o kulturze 13. słaba promocja powoduje małą frekwencję na Ethnoporcie 14. plebejska publiczność Poznania 15. unikanie kontaktu z odbiorcami (np. na Facebooku filharmonii nie można zamieszczać komentarzy)</p>
Przyszłe	<p>Szanse O (Opportunities)</p> <p>1. Agata Grenda jako kompetentna osoba w Urzędzie Marszałkowskim 2. rosnąca zamożność mieszkańców spowoduje wzrost zapotrzebowania na kulturę 3. gorzej już być nie może 4. wszystko jest możliwe, jeżeli przemysłowe Katowice zostały miastem ogrodów, to Poznań może zostać miastem kultury 5. rozwój ośrodka akademickiego 6. możliwość powstania przemysłów kreatywnych 7. dalsza promocja designu (cluster, szkoła) 8. autostrada do Berlina pomoże w ściąganiu artystów (np. wspólne zapraszanie przez oba miasta obniży koszty) 9. o ile uda się utrzymać młodych, kreatywnych ludzi w mieście</p>	<p>Zagrożenia T (Threats)</p> <p>1. brak zmian we władzach lokalnych, kontynuacja 2. małe znaczenie poznańskich postów 3. ponieważ PO i tak w Poznaniu zawsze wygrywa to rządząca partia nie musi zabiegać o poparcie poznaniaków 4. wyprowadzka firm - sponsorów kultury (np. działu marketingu Kompanii Piwowarskiej) do Warszawy 5. utrwalenie pozycji Poznania jako miasta call centers i księgowości 6. przegrana środowisk kultury w kolejnych wyborach lokalnych</p>

D. OPINIE INDYWIDUALNYCH ARTYSTÓW

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Teraźniejsze	<p>Mocne S (Strengths) strony</p> <p>1. środowisko twórców, ciekawe pomysły, dużo inicjatyw 2. silny teatr alternatywny, wsparcie festiwalowe, współpraca z innymi środowiskami kulturalnymi (muzycy, plastycy), interdyscyplinarność 3. dobre kluby, dobry poziom muzyki klubowej 4. ilość uczelni artystycznych i ich liczba absolwentów 5. współpraca środowisk artystycznych i akademickich, w tym zwłaszcza integracyjna rola ASP 6. tradycja festiwalu i konkursów muzycznych 7. oddolne inicjatywy kulturalne (np. jazz w klubie Dragon) 8. ilość różnorodnych instytucji kulturalnych, NGO'ów kulturalnych, stowarzyszeń twórczych 9. prywatny mecenat sztuki (np. Wojciech Fibak) 10. nowa sala koncertowa Aula Artis w WNSHiD (tylko szkoda, że nie można urządzać w niej przez kilka lat koncertów) 11. tradycja kulturalna miasta (aula UAM, opera, Teatr Nowy za czasów dyrektury Izabelli Cywińskiej, Teatr Animacji, Muzeum Narodowe)</p>	<p>Słabe W (Weakness) strony</p> <p>1. władze nie dostrzegają potencjału rozwojowego tkwiącego kulturze, w tym roli kultury w promocji miasta, traktowanie kultury jak kwiatka do kożucha 2. brak społeczeństwa obywatelskiego, publicznej debaty 3. niejasna sytuacja dofinansowania w kulturze, pieniądze trafiają przypadkowo (np. pawilon na Chwaliszewie) lub ciągle do tych samych ludzi, brak rozliczania imprez artystycznych według kryteriów jakościowych 4. brak wspólnej strategii turystyczno-kulturalnej, promowanie Poznania jako miasta królów i cesarzy, a nie miasta kultury 5. mieszczańskie podejście władz do roli kultury w mieście, brak polityki kulturalnej, po wyborach wycofanie obietnic wobec środowiska, w tym obcięcie budżetu na kulturę w większym stopniu niż na inne dziedziny 6. brak sal koncertowych w mieście 7. zły wizerunek poznańskiej kultury w mediach, wynikający z pisania głównie o porażkach (ESK) i konfliktach (Teatr Ósmego Dnia - S. Hinc), w tym kontekście nazwa sztabu („Antykryzysowy”) też nie jest najszybsza 8. brak recenzentów i krytyków sztuki,</p>

		literatury, filmu, teatru 9. brak poparcia miasta dla prywatnych inicjatyw, takich jak muzeum Grażyny Kulczykowej i projektu Stara Rzeźnia 10. blokowanie przez urzędników inicjatyw artystycznych 11. odpływ artystów z miasta 12. ograniczona liczba odbiorców w mieście
Przyszłe	<p style="text-align: center;">Szanse O (Opportunities)</p> <ol style="list-style-type: none"> ewentualna wygrana Polaka w konkursie im. Wieniawskiego jeżeli władze miasta sfinansowały Termy i Słoniarnię, to może wesprą z czasem kulturę rozwój klubów, coraz wyższy poziom działalności klubowej powstawanie nowych sal widowiskowych istnienie poniemieckich obiektów (forty), w których mogłyby powstać nowe centra kulturalne 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia T(Threats)</p> <ol style="list-style-type: none"> migracja poznańskich artystów do Berlina wyjazdy bardziej aktywnych odbiorców kultury do Berlina

E. OPINIE AKTYWNYCH UCZESTNIKÓW KULTURY

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Teraźniejsze	<p style="text-align: center;">Mocne S (Strengths) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> cykliczne imprezy, festiwale np. Malta, Animator, Ethnoport, Transatlantyk, Tranzyt, Tzadik, Biennale Sztuki dla Dziecka, Maski, Mediations Biennale) budynki (np. CK Zamek) i przestrzenie (np. rynek, parki, place) wykorzystywane częściej lub rzadziej przez imprezy kulturalne (np. pasaż kultury) pasjonaci, duże środowisko ludzi kultury, choć podzielone, także alternatywne (np. Teatr Ósmego Dnia, Ziajski, Rebeka, Snowman, Muchy, Nivea, Bąkowski), silne zaangażowanie twórców i animatorów, oddolne, pozamaintstramowe, niefinansowane przez oficjalne instytucje kultury prywatny mecenat (np. P. Voelkel, G. Kulczyk), jako skutek małego zaangażowania Urzędu Miasta teatr awangardowy jako reakcja na słabość klasycznego teatru w mieście dużo klubów i koncertów w tych klubach (np. Dragon, Kisielice, SQ, 8 bitów) największa liczba miejsc kinowych w Polsce coraz ważniejszy ośrodek designu: dobrzy wykładowcy, potencjał Voxu, współpraca z UAM, (m.in. socjologia, antropologia, psychologia, także spoza Poznania rzeźby M.Abakanowicz na Cytadeli, (choć Urząd Miasta nie zachęca do ich oglądania) dużo imprez kulturalnych w weekendy artyści światowego formatu w klubach (np. w Starej Rzeźni) duża liczba małych galerii (np. Pies, Stereo) chóralistyka, w tym UAM, kościelna, muzyka klasyczna Stary Browar, dużo ludzi wchodzi przy 	<p style="text-align: center;">Słabe W (Weakness) strony</p> <ol style="list-style-type: none"> priorytety Urzędu Miasta: finansowanie Euro 2012, a nie kultury, stawianie na sport, a nie na kulturę, tymczasem sport nie przyciąga tak bardzo i tak często jak kultura brak polityki kulturalnej Urzędu Miasta, niejasność finansowania kosztowna, ale nieskuteczna promocja miasta (Know - how, Euro 2012), brak promocji kultury przez miasto, brak promowania się przez kulturę, wyjątki to Malta i Transatlantyk przyzwolenie mieszkańców na taką sytuację, bo małe zainteresowanie kulturą poza imprezami ludycznymi, masowymi, plebejskimi (np. święto Pyry, święto Piotra i Pawła, święto ulicy Św. Marcin) brak informacji, brak jednego źródła informacji o kulturze, IKS nie pełni swojej funkcji (wyjątki to m.in. nowy portal <i>Poznań for free</i>, oraz wiele portali facebookowych) w wakacje cisza kulturalna w klubach, bo brak studentów emigracja artystów z Poznania, brak zachęty ze strony urzędu do ich zatrzymania (jak we Wrocławiu czy Krakowie), Poznań jest fabryką kreatywnych osób, które opuszczają potem miasto, bo tu nie ma dla nich miejsca (jak we Wrocławiu, Krakowie) brak systemu wspierania artystów przez władze miasta niewykorzystywanie pustostanów, nie dawanie przestrzeni artystom brak zrozumienia kultury przez rządzących technokratów, dla nich kultura to wyłącznie wielkie, flagowe imprezy, a nie klimat tworzony przez małe imprezy i środowiska, niewłaściwy podział pieniędzy, za dużo na festiwalu

	<p>okazji zakupów, większa dostępność, wyrabianie nawyków</p> <p>15. dużo festiwali etnicznych, wielokulturowych (np. Ethnoport, Tzadik)</p> <p>16. imprezy kinowe (np. Off Cinema)</p>	<p>flagowe, ale brak pomocy, np. Główna Samotność padła z powodu czynszu na Ratajczaka</p> <p>11. brak zrozumienia problemów środowiska ludzi kultury, brak dialogu z nimi ze strony władz miasta, brak zrozumienia, że kultura przekłada się na turystykę, czyli na pieniądze itp.</p> <p>12. Poznań jest martwy po 22.00, kryzys centrum, brak w Poznaniu kultury życia na zewnątrz, brak tradycji dealektowania się przestrzenią, pośpiech z pracy do domu, dopiero czasami powrót do miasta wieczorem</p> <p>13. w Wydziale Kultury pracują urzędnicy od wszystkiego, ale nie specjaliści od kultury, nie widać ich na imprezach</p> <p>14. w centrum banki itd. zamiast miejsc kultury,</p> <p>15. centra handlowe wyciągają ludzi z miasta,</p> <p>16. niszczenie przestrzeni historycznej przez markety i developerów (np. Wechta na Garbarach)</p> <p>17. brak wsparcia przez miasto ciekawych inicjatyw kulturalnych (np. Romana Gutka w kinie "Muza", klubu Dragon, czy księgarni Jedynka na Marcinkowskiego)</p> <p>18. brak jawności finansowania, dawanie pieniędzy na kulturę przez Urząd jest traktowane jako widzimisię, a nie obowiązek, selektywność: pewne nazwiska dostają dotacje, a inni nie</p> <p>19. Poznań przegrał rywalizację kulturalną nawet z Lublinem i Katowicami</p> <p>20. wśród osób młodych brak powodów do dumy z Poznania, bo ciągle żywy mit poznańskości, jest wspomnieniem dawnej świetności, (np. Warszawa czystsza od Poznania)</p>
<p>Przyszłe</p>	<p style="text-align: center;">Szanse O (Opportunities)</p> <p>1. pustostany, które można wykorzystać (gazownia, rzeźnia)</p> <p>2. design jako <i>mit założycielski</i> "nowego" Poznania</p> <p>3. nadzieja na większą otwartość, ferment (m.in. ta właśnie dyskusja, <i>Sztab antykryzysowy</i> itp.)</p> <p>4. wzrost samoświadomości</p> <p>5. autostrada do Berlina, która wymusi zmiany</p>	<p style="text-align: center;">Zagrożenia T(Threats)</p> <p>1. brak obcych</p> <p>2. niezintegrowane środowisko</p> <p>3. emigracja tkanki kreatywnej drenaż mózgow</p> <p>4. obawa, że będą rządzić ci sami</p>

Aneks

Scenariusz zogniskowanych wywiadów grupowych

1. Prezentacja moderatora i uczestników grupowej dyskusji.
2. Rozgrzewka:
  - a) Jakie są Wasze ulubione formy aktywności kulturalnej /uczestnictwa w kulturze/ spędzania wolnego czasu?
  - b) Co Wam przeszkadza w praktykowaniu ulubionych form uczestnictwa w kulturze?
3. Ocena stanu poznańskiej kultury, kultura w Poznaniu (czy to to samo?)
  - a) Jakie są Waszym zdaniem mocne strony poznańskiej kultury?
  - b) Jakie są Waszym zdaniem słabe strony poznańskiej kultury?
4. Jakie są Waszym zdaniem przyczyny opisanego przez Was stanu kultury poznańskiej?
5. Co Waszym zdaniem należałoby zrobić, żeby ten stan poprawić?
6. Ocena przyszłości kultury poznańskiej:
  - a) Co może sprzyjać rozwojowi poznańskiej kultury?
  - b) Co może zagrażać rozwojowi poznańskiej kultury?
7. Podsumowanie